

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ
ЖИТОМИРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
НОВОКРАМАТОРСКИЙ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД
САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
КАЗАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
УНИВЕРСИТЕТ НАЦИОНАЛЬНОГО И МИРОВОГО ХОЗЯЙСТВА (СОФИЯ)
КАФЕДРА "БУХГАЛТЕРСКАЯ ОТЧЕТНОСТЬ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ"
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ им. Оскара Ландега во Вроцлаве
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ в Кракове
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСКОГО ФИНАНСОВОГО УЧЕТА И КОНТРОЛЯ
ЩЕЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА
ВЫСШАЯ ШКОЛА МЕНЕДЖЕРСКАЯ (ЛЕГНИЦА)
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ГРЭНД ВЭЛЛЕЙ (США)
УНИВЕРСИТЕТ БИЗНЕС-ШКОЛЫ ГРИНВИЧА (ЛОНДОН)

РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И КОНТРОЛЯ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Научное издание

*По результатам международной научной конференции
Житомир-Краматорск,
19-20 мая 2005 г.*

**Регистрационное удостоверение
№ 84 от 15 февраля 2005 г.**

*Печатается по решению ученого совета
Житомирского государственного
технологического университета,
протокол № 10 от 25 апреля 2005 г.*

Под редакцией д.э.н., проф. Ф.Ф. Бутында

**Житомир – Краматорск,
19-20 мая 2005 г.**

ЧП «Рута»

Монография

Коллектив авторов

*По результатам международной
научной конференции
г. Житомир-Краматорск
19-20 мая 2005 г.*

РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И КОНТРОЛЯ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Ответственный редактор
доктор экономических наук, профессор Ф.Ф. Бутынец

Редактор к.э.н., доц. И.В. Замула
Технический редактор И.А. Опанасюк
Компьютерная верстка И.В. Супрунова
Художник обложки А.П. Дикий

Подписано к печати 26.04.2005 г. Бумага офсетная. Формат 60x84 1/16.
Гарнитура "Times New Roman". Печать офсетная. Усл. печ. л. 37,04
Уч.-изд. л. 36,1. Тираж 300 экз. Заказ 1010.

ЧП "РУТА"
10014, Украина, м. Житомир, ул. М. Бердичевская, 17а

УДК 657
ББК 65.052
Р17

Рецензенты:

д.э.н., профессор **Л.В. Соколов**

Санкт-Петербургский государственный университет (Россия)

д.э.н., профессор **Д.А. Пшиков**

Белорусский государственный экономический университет (г. Минск, Беларусь)

д.э.н., профессор **В.Б. Ивашикевич**

Казанский государственный финансово-экономический институт (Россия)

Р17 Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции: Монография. – Житомир-Краматорск: ЧП «Рута», 2005. – 588 с.

ISBN 966-8059-36-0

Ответственный редактор

доктор экономических наук, профессор **Ф.Ф. Бутынец**

Рассматриваются теоретические и практические аспекты проблем развития бухгалтерского учета, анализа и контроля. Исследуются направления совершенствования учетных, аналитических и контрольных процедур, определяется их влияние на систему управления деятельностью субъектов предпринимательства. Значительное внимание также уделено вопросам реформирования бухгалтерского учета, анализа и контроля в условиях интеграции национальной экономики Украины к мировому сообществу.

УДК 657
ББК 65.052

СОДЕРЖАНИЕ

Николай Григорьевич ЧУМАЧЕНКО	II-IV
ПРЕДИСЛОВИЕ	9
РАЗДЕЛ 1. Теоретические основы бухгалтерского учета	17
1.1. Бухгалтерский учет: мифы и реальность (Ф.Ф. Бутынец) рус.	17
1.2. Экономическая теория и её влияние на развитие национальных систем бухгалтерского учета (Г.Г. Кирейцев) укр.	44
1.3. Проблемы синхронизации болгарской бухгалтерской науки с соответствующими международными знаниями (Т. Трифонов) англ.	64
1.4. Теория, практика и методология бухгалтерского учета: последствия взаимовлияния и тенденции взаимодействия (Л.В. Чижевская) рус.	78
1.5. Объект и предмет бухгалтерского учета в системе научного познания (В.С. Кивачук) рус.	101
1.6. Периодизация развития бухгалтерского учета (Н.М. Малюга) рус.	128
РАЗДЕЛ 2. Бухгалтерская профессия - пути развития	150
2.1. Александр Павлович Рудановский – самый лучший бухгалтер (Я.В. Соколов) рус.	150
2.2. Недостаточные предложения и высокий спрос на выпускников-специалистов по бухгалтерскому учету в США в условиях Enron и Sarbanes-Oxley Acts (С. Мартини) англ.	166
2.3. Современное представление бухгалтерской профессии (В.Б. Ивашикевич) рус.	169
2.4. Профессиональное суждение в системе регламентации бухгалтерского учета (А.М. Петрук) рус.	175
2.5. Проблемы приведения высшего образования в Польше к требованиям европейского союза (К. Чубаковская) польск.	198

РАЗДЕЛ 3. Развитие бухгалтерского учета в контексте европейской интеграции	214
3.1. Парадигма отечественной системы учета в условиях глобализации экономики (Л.В. Нападовская) укр.	214
3.2. Гармонизация и стандартизация национальной системы бухгалтерского учета в Украине в контексте европейской интеграции (И.Я. Данькив) укр.	226
3.3. Контроллинг и управленческий учет (И.А. Белоусова) рус.	235
3.4. Некоторые аспекты организации стратегического эккаунтинга (Ю.А. Верига, С.М. Деньга) укр.	246
3.5. Научно-методическое обеспечение бухгалтерского учета в аграрном секторе экономики Украины (В.Н. Жук) укр.	262
3.6. Заинтересованность концепцией сбалансированных показателей результатов на примере польских и немецких предприятий (Д. Кухта, Р. Рынца) польск.	285
3.7. Возможности построения учета управляемых изменений в публичном секторе в процессе вхождения в ЕС: некоторые согласования проблем в общественной политике (Ж. Шевич) англ.	298
РАЗДЕЛ 4. Хозяйственный контроль и экономический анализ: проблемы теории и практики	318
4.1. Организационное обеспечение внутрихозяйственного контроля (Н.Г. Выговская) рус.	318
4.2. Формализация системного исследования внутреннего экономического контроля (В.Ф. Максимова) укр.	339
4.3. Аналитический менеджмент (В.К. Савчук) укр.	350
4.4. Управление производственными процессами: оперативный анализ или оперативный контроллинг? (З.В. Гуцайлюк) укр.	354
4.5. Аналитико-контрольное значение калькулирования в системе экономической информации хозяйствующего субъекта (О.В. Олейник, С.В. Бойко) рус.	361
4.6. Принятие решений в аудите: этапы, содержание и результаты (М.М. Шигун) рус.	394

4.7. Обзор платежных систем: аналитическая база и болгарский опыт в контексте Европейской интеграции (С. Трифонова) англ.	413
РАЗДЕЛ 5. Учет и контроль объектов наблюдения - пути совершенствования	436
5.1. Усовершенствование учета и контроля операций с одобрениями (И.В. Замула) рус.	436
5.2. Учет человеческого капитала: концепция креативного измерения (Д. Добня) англ.	467
5.3. Балансовая политика в польских предприятиях (М. Качмарэк) польск.	480
5.4. Современная интерпретация сущности инноваций: учетный аспект (О.В. Капшаева) рус.	495
5.5. Реорганизация предприятий путем присоединения и слияния: организационные и бухгалтерские аспекты (С.Л. Коротаев) рус.	520
5.6. Учетно-правовой аспект процедуры возобновления деятельности предприятий (Е.Н. Глуцук) рус.	531
5.7. Резервы как средство креативного учета (Т. Мартынюк, Е. Геруши) польск.	560
5.8. Концептуальная структура финансовой отчетности для местного управления в Польше (В. Новак, Б. Бакаларска) англ.	569
КОЛЛЕКТИВ АВТОРОВ	582

3.2. ГАРМОНІЗАЦІЯ І СТАНДАРТИЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО УЧЕТА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТЕ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ (И.Я. Данькин)

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

ВСТУП

Однією з багатьох вимог для входження України в Європейську спільноту є перехід на нову, наближену до європейської систему обліку. Основним принципом цієї системи обліку є орієнтація не на затратний механізм, а на дохідність підприємств.

Безперечно такий перехід – це об'єктивна реальність, адже в країні повним ходом іде входження національної економіки в ринок. Стара облікова система, яка в умовах планового ведення економіки була зорієнтована на затратний механізм, повністю себе вичерпала і з появою нових об'єктів обліку не задовольняла потреб в управлінні і контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств.

Однією із важливих особливостей сучасного етапу розвитку економіки суверенної держави – Україна є становлення і розвиток своєї національної системи бухгалтерського обліку на основі його гармонізації та стандартизації з врахуванням світового досвіду.

Дослідженню проблем становлення національної системи бухгалтерського обліку і подальшому її розвитку в даний час практично не займаються. Проблеми історії бухгалтерського обліку у світі і в Україні присвятив відомий вчений, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Житомирського технологічного університету Франц Францович Бутинець, який підготував і видав двотомне видання "Історія бухгалтерського обліку" [8; 9], а також вчені Лучко М.Р. та Остап'юк М.Я., які підготували і видали монографію "Історія обліку: Світ та Україна, погляд крізь роки" [11]. Але у цих працях відсутня систематизація етапів становлення і розвитку національної системи бухгалтерського обліку.

Метою даної статті є виклад авторського підходу до проблеми розвитку українського національного бухгалтерського обліку та його гармонізації та стандартизації у контексті входження європейської та світової інтеграції.

1. СУТЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сучасному етапі міжнародної інтеграції в сфері економіки посилилась увага до проблем гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку.

Гармонізація бухгалтерського обліку передбачає існування в кожній країні своєї моделі організації обліку і системи стандартів, але головне тут в тому, щоб вони суттєво не відрізнялись від аналогічних стандартів в інших країнах – членах співтовариства, тобто щоб вони знаходились в гармонії один з одним. По такому шляху пішли країни Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), які опублікували ряд нормативних документів, які називаються Директивами або законами ЄЕС, зокрема, це найбільш важливі серед них такі: Четверта Директива "Про уніфікацію форм звітності і правил їх аудитування" (від 25 липня 1978 року) і Сьома Директива "Про принципи складання консолідованої звітності" (13 червня 1983 року). Вони є обов'язковими для виконання у всіх країнах, що входять до Європейського співтовариства.

Зважаючи на розширення інтеграційних процесів в розвитку світового господарства широкого розповсюдження набуває ідея стандартизації бухгалтерського обліку. Вона здійснюється в рамках уніфікації обліку на міжнародному, світовому, рівні, яку проводить Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Committee, IASC). Під підходом до стандартизації обліку розуміють те, що повинен існувати уніфікований набір стандартів для лобой облікової ситуації і в лобій країні, а тому відпадає потреба в розробці національних стандартів.

Міжнародні бухгалтерські стандарти є цілісною, гнучкою і постійно удосконалюючою системою бухгалтерського обліку, що виникла внаслідок інтеграційних процесів в економіці і спрямована на зближення обліку і звітності в різних країнах світу.

Стандарти бухгалтерського обліку – це зведення правил, методів і процедур. Розробкою і впровадженням міжнародних стандартів займається Комітет з міжнародних стандартів з бухгалтерського обліку (КМСБО), який був створений в 1973 році провідними професійними бухгалтерськими організаціями Австралії, Канади, Франції, Японії, Німеччини, Великобританії, Мексики, Нідерландів та США. Тепер цей комітет уже налічує більше 120 організацій з 88 країн світу. До початку 2004 року цим

комітетом було прийнято і опубліковано 41 міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО), які стосуються різноманітних аспектів ведення обліку та складання бухгалтерської звітності.

Становлення в Україні національної системи бухгалтерського обліку, його гармонізація і стандартизація відбувалося одночасно з процесом державотворення і переходом до ринкових відносин. На жаль, розбудові системи бухгалтерського обліку в перші роки незалежності України не було приділено належної уваги, що призвело до багаторічного зволікання з формуванням його цілісної системи.

2. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

У процесі становлення і розвитку системи бухгалтерського обліку в Україні можна виокремити два основні етапи:

– етап становлення (1992-1999 рр.), упродовж якого були сформовані базові умови для створення національної системи бухгалтерського обліку і його трансформації у відповідності з вимогами ринкової економіки та міжнародними стандартами обліку;

– етап оптимізації та вдосконалення (початок 2000 р. – до тепер), який передбачає поглиблене дослідження організації системи бухгалтерського обліку, правове закріплення її складників з урахуванням світового досвіду в нормативно-правових документах та його подальша стандартизація і гармонізація стосовно вимог ринкової економіки та входження в систему світового співтовариства.

Перший етап становлення національної системи бухгалтерського обліку був розпочатий, завдяки прийняттю Указу Президента України “Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системі обліку та статистики” від 23 травня 1992 р. № 303 [2], яким фактично було розпочато роботу з удосконалення національної системи бухгалтерського обліку з використанням міжнародних стандартів. Для забезпечення здійснення положень цього Указу Кабінет Міністрів України прийняв постанову “Про концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку та статистики” від 4 травня 1993 р. № 326 [3]. Конкретні шляхи щодо трансформації національної системи бухгалтерського обліку у відповідності з вимогами ринкової економіки та міжнародними стандартами обліку були визначені у “Програмі реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням

міжнародних стандартів”, що була затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. № 1706. Програмою передбачалося, що реформування системи бухгалтерського обліку є складовою заходом, орієнтованих на впровадження економічних відносин ринкового спрямування. Програма також передбачала здійснення в 1999-2001 рр. переходу суб'єктів господарської діяльності до використання міжнародних стандартів фінансової звітності, його гармонізацію. Такий перехід відбувається в рамках реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію зі світовим економічним співтовариством, яка передбачає адаптацію законодавства України до законодавства розвинутих країн.

Виконання Програми реформування бухгалтерського обліку передбачало розробку і запровадження 24 Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Міністерство фінансів України наказом № 248 від 1 грудня 1998 року затвердило “Графік розробки, затвердження та запровадження положень (стандартів) з бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів обліку (МСО)”, який передбачав розробку і впровадження П(С)БО в період з березня 1999 року по липень 2001 року. Зазначена кількість П(С)БО була підготовлена і затверджена [8]. В подальшому підготовлено і затверджено іще три нові П(С)БО за №№ 25, 26, 27, видання яких за Графіком не передбачалося. Отже, станом на 1 липня 2004 р. затверджено 27 національних П(С)БО [10].

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечить міжнародним стандартам.

Реформування бухгалтерського обліку, його гармонізація і стандартизація на першому етапі створення його національної системи здійснювалось за такими напрямками:

- 1) розробка загально методологічних основ реформування обліку і статистики;
- 2) удосконалення форм бухгалтерського обліку;
- 3) підготовка законодавчих актів та нормативних документів згідно із завданнями програми;
- 4) розробка та затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та галузевих рекомендацій щодо ведення обліку витрат виробництва;

5) вивчення організації і методології бухгалтерського обліку, звітності та аудиту підприємств та банків з використанням МСБО та комп'ютерів у країнах з розвинутою економікою;

6) розробка вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку, звітності та аудиту, уніфікація форм первинної облікової документації;

7) кадрове забезпечення реформи шляхом підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів бухгалтерського обліку;

8) міжнародне співробітництво через вступ і активну роботу в міжнародних спеціалізованих професійних організаціях.

Першим хто здійснив практичні кроки у реформуванні бухгалтерського обліку була вітчизняна банківська система. Протягом у 1997-1998 рр. правлінням Національного банку України (НБУ) була розроблена програма реформування бухгалтерського обліку та звітності (постанови НБУ від 17 жовтня 1996 р., № 272 та від 29 листопада 1996 р., № 315), якими передбачалось проведення конкретної роботи по переходу банківської системи України на ведення бухгалтерського обліку та складання звітності відповідно до міжнародних стандартів. Постановою правління НБУ від 17 червня 1997 р. № 191 був затверджений "План рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків", який було введено в дію з січня 1999 року. Це дало можливість суттєво розширити професійне коло бухгалтерів та аудиторів, які стали першими набувати практичного досвіду реформування бухгалтерського обліку та звітності у банках за міжнародними стандартами.

Першими виробничими структурами, що ввели елементи міжнародних принципів обліку та звітності, стали відкриті акціонерні товариства, підприємства-емітенти та професійні учасники фондового ринку. Ці підприємства, починаючи з 1999 р., складають звітність за новими формами, які затверджені рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27 січня 1998 р. № 11. Такі форми звітності складено відповідно до вимог МСБО.

Першим кроком до інтеграційних процесів входження у бухгалтерську практику було те, що Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України (ФПБАУ) у 1998 році здійснила переклад та видання книги "Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку". У 2001 р. з дозволу КМСБО ця авторитетна громадська організація видала книгу "Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000", що стало значною подією щодо

ознайомлення широкої бухгалтерської громадськості з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО).

Вважаємо, що другим етапом у становленні національної системи бухгалтерського обліку в Україні було прийняття Верховною радою України 16 липня 1999 року за №996-ХІУ закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" [1], який передбачав регулювання бухгалтерського обліку в напрямку гармонізації з міжнародними стандартами фінансової звітності. Саме цей закон встановив основні принципи бухгалтерського обліку, визнавши його дані базовими для складання будь-якої звітності, в якій містяться вартісні показники.

З 1 січня 2000 р., з моменту введення в дію Закону, усі суб'єкти підприємницької діяльності мають змогу самостійно визначати облікову політику підприємства; обирати форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них; затверджувати правила документообігу і технологію обробки облікової інформації; встановлювати межі та форми ведення обліку для внутрішніх потреб управління, включаючи ведення в окремій системі рахунків і реєстрів обліку доходів, витрат, активів, зобов'язань у потрібному підприємству аспекті деталізації та регламентації управлінського обліку.

Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 р. затверджено План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкцію до його застосування, який було введено з 1 січня 2000 року [4; 5]. Новий План рахунків побудований за концепцією, коли назви і призначення рахунків і субрахунків збігаються з назвою і змістом показників Балансу і Звіту про фінансові результати, що дає змогу безпосередньо з рахунків і субрахунків нового Плану рахунків отримувати інформацію для складання фінансової звітності.

Важливим кроком становлення системи бухгалтерського обліку в Україні було визначення меж державного регулювання бухгалтерського обліку і звітності, створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів. Відповідно до закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" ці функції покладено на Міністерство фінансів України, яке затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші

нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в комерційних банках встановлюється Національним банком України відповідно до цього Закону та національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності про виконання бюджетів та госпрозрахункових операцій бюджетних установ встановлюється Державним казначейством України відповідно до законодавства.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади в межах своєї компетенції, відповідно до галузевих особливостей розробляють на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку методичні рекомендації щодо їх застосування.

Важливу роль у формуванні облікової політики та удосконаленні системи бухгалтерського обліку відіграє Методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як дорадчий орган при Міністерстві фінансів України з метою: організації розробки та розгляду проєктів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні; методологічного забезпечення впровадження сучасної технології збирання та обробки обліково-економічної інформації. У роботі методологічної ради приймають і провідні вчені України.

Свій внесок для становлення і розвитку національної системи бухгалтерського обліку в Україні внесли багато відомих українських вчених, зокрема таких: М.Т. Білуха, О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, Ю.А. Верига, М.Г. Гайдай, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, В.Г. Горелкін, Н.М. Грабова, З.В. Гуцайлок, М.Я. Дем'яненко, В.І. Єфіменка, І.П. Житна, В.П. Завгородній, С.В. Калюга, Л.М. Кіндрацька, Г.Г. Кірейцев, Я.Д. Крупка, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський, Ю.А. Кузьмінський, Л.П. Кулаковська, Б.М. Литвин, Ю.Я. Литвин, В.Г. Липник, М.Р. Лучко, І.В. Малишев, С.В. Мних, Л.В. Нападівська, П.П. Німчинов, В.О. Озеран, В.М. Олійник, Ю.І. Осадчий, М.Я. Остап'юк, В.М. Пархоменко, Л.О. Примостка,

М.С. Пушкар, В.С. Рудницький, П.Т. Саблук, В.І. Самборський, З.М. Соколовська, В.В. Сопко, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко, І.Д. Фаріон, Ю.Д. Чацкіс, Н.В. Чабакова, М.Г. Чумаченко, Л.С. Шатковська, В.Г. Швець, В.О. Шевчук, С.І. Шкарабан та багато інших [8; 9]. З участю автора цієї статті підготовлено і опубліковано одну монографію та вісім навчальних посібників, з яких чотири з грифом "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України".

ВИСНОВКИ

З тих пір, як Лука Пачолі написав свою книгу [12] пройшло понад 500 років, а бухгалтерський облік, по суті, залишився незмінним. Мабуть, Лука Пачолі почував би себе комфортно при існуючих облікових системах. Йому було б нескладно зрозуміти і нові фінансові інструменти які спочатку, можливо, завдали йому клопоту.

Програмісти ретельно відображають ці середньовічні ідеї на екрані комп'ютера. Для менеджерів повинен бути забезпечений безпосередній доступ до цих даних. Сучасні технології дозволяють скорочені версії баз даних передавати по телефону на лазерні компакт-диски користувачів, і вони самі зможуть визначати тип фінансового звіту, який їх цікавить. Компанії вже не будуть обирати єдиний спосіб визначення прибутку, а зможуть використовувати весь спектр методів для поглиблення і розширення аналізу. Використання структурованих гіпертекстів дозволять користувачу одержувати інформацію будь-якого рівня деталізації, яка може йому знадобитись для аналізу. З усією цією інформацією "на кінчиках пальців" інвесторів і здійсниться реальна революція в бухгалтерському обліку. Все, що для цього необхідно, – запровадити нову інформаційну технологію.

Науковцям, що присвячують свої дослідження стану розвитку бухгалтерського обліку, доведеться в подальшому його розвитку адаптувати нові інформаційні технології. Отже, метою подальшого дослідження є вивчення та обґрунтування впливу нових інформаційних технологій на розвиток бухгалтерського обліку.

Література

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, прийнятий Верховною Радою України 16 липня 1999 року, № 996-14, (зі змінами і доповненнями).

2. Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системі обліку та статистики: Указ Президента України від 23 травня 1992 р. № 303.

3. Про концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку та статистики: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 травня 1993 р. № 326.

4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва: Затв. наказом Міністерства фінансів України квітня 2001 р. №186 і зареєстровано Міністерство юстиції України 05 травня 2001 р. № 389/5580.

5. План рахунків та інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. № 291 і зареєстровано Міністерство юстиції України 21 грудня 1999 р. № 892/4185.

6. Національні стандарти бухгалтерського обліку / Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №14(802). – с. 2 – 79.

7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Міфологія. Частина 2. – Житомир – ЖДГУ, 2003.-524с.

8. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку: В 2-х частинах: Ч.1: Навч. посіб., 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: – ЖІПІ, 2001. – 512 с.

9. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку: В 2-х частинах: Ч.2: Навч. посіб., 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: – ЖІПІ, 2001. – 5120 с.

10. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Стандартизація обліку і аудиту: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2004. – 310 с.

11. Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Історія обліку: Світ та Україна, погляд крізь роки. – Тернопіль: “Зорепад”, 1998.

12. Пачоли Лука. Трактат о счетах и записях. – М.: Статистика, 1974. – 160 с.

3.3. КОНТРОЛЛИНГ И УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЕТ

(И.А. Белоусова)

В современной экономической литературе широкое распространение получает термин “Контроллинг”. В пятом издании фундаментальной работы по контроллингу профессор Дитгер Хан определил: “Согласно современному подходу контроллинг может интерпретироваться как **информационно обеспеченное, ориентированное на результат управления предприятием**” (подчеркнуто автором – И.Б.) [1, с. 108]. В одной из первых публикаций в России профессор В.Б.Ивашкевич объявил, что контроллинг является одним из новейших направлений теории и практики учета, контроля и анализа хозяйственной деятельности предприятия за рубежом [2, с. 8].

Но в последующих публикациях авторы отошли от учетной концепции контроллинга и остановились на управленческой концепции: контроллинг называли “основой управления бизнесом”, “инструментом управления предприятием”, “информационной подсистемой стратегического менеджмента”. При этом и в России, и в Украине концепцию контроллинга довели до системы управления с созданием функционального подразделения в составе организационной структуры управления предприятием. «Контролируя, интегрируя и направляя деятельность всей системы управления предприятием на достижение поставленных целей, контроллинг выполняет функцию “управления управлением» и является синтезом планирования, учета, контроля, экономического анализа, организации информационных потоков и многого другого” [3, с. 3].

Р. Манн, Э. Майер в предисловии русского издания книги указывают, что в итоге внедрения контроллинга “...контроль и управление со стороны уступают место самоконтролю и самоуправлению, главной задачей которых является повышение ответственности каждого отдельного работника” [4, с. 15]. Л.А. Сухарева, С.Н. Петренко развивая эту идею приходят к выводу что, управление предприятием при наличии контроллинга становится излишним, поскольку “координируя, интегрируя и направляя деятельность всей системы управления предприятием на достижение поставленных целей, контроллинг выполняет функцию “управления управлением”, т.е. является механизмом саморегулирования на предприятии, обеспечивающим обратную связь в контуре управления” [5, с. 15].

Если сравнить за последние полтора десятилетия литературу по контроллингу можно выделять две группы изданий: первую группу